

Kadernota Integraal Jeugdbeleid

KANSRIJK OPGROEIEN IN EEN STERKE SAMENLEVING

INHOUD

Inleiding.....	4
Integraal Jeugdbeleid in de context	4
Leeswijzer.....	5
Visie op het integraal jeugdbeleid	6
Positief jeugdbeleid als uitgangspunt	6
beleidsthema 1: Vertrouwen in ouders en kinderen	7
Goed ouderschap	7
Normalisering van de opvoeding	7
Een sterke samenleving	7
Beleidsthema 2: Kinderen voelen zich gewaardeerd	8
Ontwikkeling talent en sociale vaardigheden	8
Participatie	8
Beleidsthema 3: Kinderen voelen zich gezond en veilig	9
Basis gezondheid(zorg)	9
Naast de ouder.....	9
Als er hulp nodig is	9
Veilig.....	10
Beleidsthema 4: Jongeren krijgen ruimte om zich te ontwikkelen	10
Tolerantie en wisselwerking	10
Experimenteren hoort er bij	11
Ondersteuning als er extra aandacht nodig is	11
Beleidsthema 5: Kinderen willen op verkenningstocht	11
Uitdaging in speelplekken	12
Beleidsthema 6: Kinderen willen onderwijs dat bij hen past.....	12
Persoonlijke ontwikkeling	12
Maximaal rendement uit schoolloopbaan.....	12
Meer dan onderwijs alleen	13
Programmalijnen.....	15
Programmalijnen.....	15
Uitvoeringsprogramma's, monitoring en evaluatie	15
Programmalijn A: Sterke samenleving	17

Jeugdparticipatie.....	17
Bouwen aan en op eigen kracht.....	17
Vrijwilligers.....	18
‘De dialoog’ als instrument in het versterken van de samenleving	18
Programmalijn B: Preventie en vroegsignalering.....	19
Gezondheid is de basis.....	19
Op tijd signaleren	20
De beste mensen vooraan	20
Preventie en signalering voor en door jongeren.....	20
Programmalijn C: Extra ondersteuning	21
De opbouw in ondersteuning.....	21
Schooluitval.....	22
Maatwerk in zorg, maar normaliseren blijft uitgangspunt	22
Het komt bij elkaar bij transitie jeugdzorg.....	22
Programmalijn D: Sterke scholen.....	23
Doorlopende leerlijn	23
Passend onderwijs en zorgstructuur op school	24
De Financiële paragraaf	25
Algemeen	25
De financiële richting van het nieuwe jeugdbeleid.....	25
Uitvoeringsprogramma’s en financiële herschikking 2013	27

INLEIDING

Voor u ligt de kadernota Integraal Jeugdbeleid van de gemeente Westland. Wat is nu eigenlijk integraal jeugdbeleid? Dit betreft alle beleidsinspanningen voor de Westlanders van 0 tot 23 jaar. Dit gaat van prenatale zorg, kinderopvang, onderwijs op maat, tot talentontwikkeling, sport, cultuureducatie, jongerenhuisvesting, stageplekken én zorg voor jeugd. Als we het over kinderen hebben, dan gaat het om de leeftijd tot en met twaalf jaar. Vanaf dertien tot en met 23 jaar spreken we over jongeren. Het beleid zoals in onderliggende nota wordt uiteengezet noemen we positief jeugdbeleid en gaat uit van de kracht van ouders, opvoeders en hun kinderen. Het gaat gelukkig goed met de Westlandse jeugd en daar zijn we trots op. Het uitgangspunt is van deze nota is dan ook dat we vertrouwen hebben in de Westlandse kinderen, jongeren en hun ouders.

De gemeente is bezig de leefgebieden 'opgroeien', 'werken' en 'meedoen' verder op elkaar aan te laten sluiten. Het domein van de jeugd is een logische basis in het sociale domein: bij een goede start in het leven is de kans op burgers die volwaardig kunnen meedoen in de maatschappij het grootst. In deze nota staan niet als van oudsher de bekende beleidsterreinen centraal, zoals onderwijs en kinderopvang, maar de leefwereld en de behoeften van kinderen en jongeren. Het kind en de jongere zijn consequent als uitgangspunt genomen in al onze inspanningen om in gezamenlijkheid tot deze nota te komen. Daarnaast blijft er natuurlijk wet en regelgeving die wij moeten uitvoeren zoals beleid rond vroegtijdig schoolverlaten (VSV), onderwijshuisvesting en opvoedingsondersteuning. Deze nota gaat over de visie van waaruit wij werken en de aanpak vanuit programmalijnen.

Aan kinderen en jongeren, en aan veel betrokkenen rondom de jeugd, zoals ouders, professionals in de zorg, docenten en vrijwilligers hebben we gevraagd: wat is nu echt belangrijk? Wat moeten we in het Westland behouden, wat moeten we anders doen en zijn er ook dingen die we niet meer moeten doen? De dialoog over jeugdbeleid is zo flink op gang gekomen. We hebben kinderen in het gemeentehuis gehad die ons vertelden over huttenbouwen, veiligheid en jezelf zijn in de klas. We gingen langs bij jongeren in Maasdijk en de scouting in Kwintsheul. Ouders die een ondertoezichtstelling hadden meegemaakt vertelden over de impact op hun gezin. Professionals vertelden over het belang van de verbinding tussen alle partijen rondom het kind. Van school naar sport, van kraamzorg naar consultatiebureau en het belang van de eigen kracht van een kind en de familie. Ouders discussieerden met elkaar over waar de rol van de school ligt en waar de rol van ouders zelf. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het bijna niemand lukt te zeggen wat we niet (meer) moeten doen. Duidelijk is dat er niet (grootschalig) meer in locaties wordt geïnvesteerd.

Daarom staat naast het kind, de verbinding centraal in deze nota. Als we iets terug hoorden dan was het dat er al zoveel is in Westland: hechte familiebanden, mensen die voor elkaar zorgen en op elkaar letten, actieve verenigingen, betrokken scholen, zorginstanties die de vraag van het kind en het gezin centraal stellen. Het verbinden van deze mensen, energie en kracht is wellicht de belangrijkste uitdaging/missie van het integrale jeugdbeleid. We geloven niet dat de samenleving 'maakbaar is'. Wel kunnen wij de kracht van de samenleving benutten en stimuleren. Zo werken we samen met burgers en partners aan een sterke samenleving waar kinderen kansrijk opgroeien.

INTEGRAAL JEUGDBELEID IN DE CONTEXT

Als gemeente Westland hebben we goede redenen om integraal jeugdbeleid te ontwikkelen. In het collegewerkprogramma 2010-2014¹ is integraal jeugdbeleid opgenomen als één van de punten waar het college in deze bestuursperiode aan wil werken. Dit omdat het huidige jeugdbeleid niet meer actueel is en daarom onvoldoende basis biedt om besluiten en afwegingen voor de toekomst op te kunnen baseren. Het

¹ Collegewerkprogramma 2010-2014¹ 'De route naar Bouwen, Binden en Bereiken'

gehele sociale domein in de gemeente is in beweging. Er komen steeds meer taken op de gemeente af, er wordt ook steeds meer een beroep gedaan op de eigen kracht van burgers. De huidige jonge generatie groeit op in tijden van economische neergang. Dit dwingt ons slim en innovatief samen te werken binnen het sociale domein om tot duurzaam beleid te komen. Daarmee bedoelen we jeugdbeleid dat past in het hier en nu, maar dat tegelijkertijd ook de basis legt voor een sterke sociale en economische samenleving voor de toekomst. Al onze inspanningen moeten in die zin toekomstbestendig zijn. Investeren in jeugd loont.

Verder staan we bij dit schrijven aan de vooravond van een belangrijke verandering. De jeugdzorg komt naar het zich laat aanzien in 2015 als bestuurlijke verantwoordelijkheid bij de gemeente te liggen. Aanleiding is dat het huidige regime van de jeugdzorg onder druk staat. De vraag naar jeugdzorg groeit explosief en de kosten zijn slecht beheersbaar. Uitgangspunt is om zorg dichtbij kinderen te brengen en de jeugdzorg in zijn geheel bij de gemeente onder te brengen. Het idee is dat de gemeente dicht bij de jeugd zit en daarmee meer kennis en middelen heeft om de zorg dichtbij en efficiënt te organiseren. Bovendien is de gemeente verantwoordelijk voor de zorg in het hele sociale domein.

De gemeente Westland verwacht een grote zelfredzaamheid van burgers en een sterk verantwoordelijkheidsgevoel van burgers met betrekking tot hun eigen leven, en dus ook hun kinderen. De van oudsher sterke banden in families en het verenigingsleven zijn goud waard en bieden een basis die behouden moet blijven. De verhouding van de gemeente met burgers en haar maatschappelijke partners verandert wel: burgers en maatschappelijke organisaties worden steeds meer partners. Dit vraagt iets van partijen: afspraken over verantwoordelijkheden, taken, maar vooral over gezamenlijke doelstellingen. De gemeente stuurt steeds meer op een sterke burger in een sterke samenleving en op de verbindingen in de samenleving. Voor Westland is de uitdaging om de al bestaande sterke sociale structuren te stimuleren en participatie waar die beter kan te stimuleren. Om die reden heeft de participatie van kinderen en jongeren een belangrijke plek in deze visie. Dit is een leerproces dat we samen met onze inwoners, verenigingen en professionals aangaan.

Met het interactieve beleidsproces waarmee deze visie tot stand is gekomen hebben we de eerste stap gezet in de geschetste ontwikkeling. Deze lijn van dialoog met de burger en organisaties zal doorgezet worden in de verdere beleidsontwikkeling én uitvoering van het jeugdbeleid.

LEESWIJZER

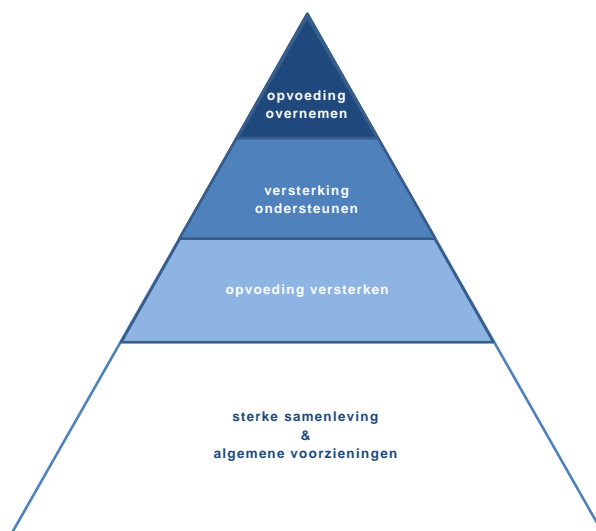
De kadernota begint met de visie, verwoord in beleidsthema's. De beleidsthema's geven aan wat de onderwerpen zijn die we belangrijk vinden. In de beleidsthema's vindt u de grondslag van het jeugdbeleid, het 'wat'. Het zijn de uitgangspunten voor toekomstig onderzoek (wat moeten we onderzoeken, verkennen), beleidvorming (wat gaan we wel en niet doen) en ze zijn leidend bij de uitvoering (bijvoorbeeld ouders zijn primair verantwoordelijk, bij een zorgvraag wordt eerst naar Eigen kracht van het kind en gezin gekeken). De programmalijnen werken uit 'hoe' we dat gaan doen. Het betreft programmalijnen, 'Sterke samenleving' 'Preventie en vroegsignalering', en 'Extra ondersteuning' 'Sterke scholen'. Deze programmalijnen zullen sturing geven aan verbinding met het sociale domein. Het gaat vooral om samen werken aan een sterke samenleving, zoals het slim samen werken in de frontofficefuncties van het sociale domein, zoals CJG medewerkers of WMO consultants.

VISIE OP HET INTEGRAAL JEUGDBELEID

POSITIEF JEUGDBELEID ALS UITGANGSPUNT

De opvoeding van kinderen start natuurlijk thuis in het gezin. De liefde van ouders voor hun kinderen is onvoorwaardelijk, daar komt geen overheid aan te pas. Kinderen groeien op in een gemeenschap. We vinden het belangrijk dat kinderen in de Westlandse gemeenschap kansrijk opgroeien. Dat wil zeggen dat ze zich gewaardeerd, veilig en gezond voelen en dat zij hun talenten kunnen ontplooiën. We willen graag dat jongeren opgroeien tot volwaardige burgers die hun weg in de maatschappij kunnen vinden. Die start is er gelukkig over het algemeen al in Westland en dat willen we graag zo houden. Samen met onze partners willen we daarom positief jeugdbeleid voeren. Dit beleid gaat uit van de kracht van kinderen en jongeren en hun netwerk, in plaats van problemen. De opvoeding wordt genormaliseerd en 'ontzorgd'² door de kracht van de zogenaamde pedagogische civil society (in dit stuk te noemen 'sterke samenleving') te versterken. De vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft in samenwerking met de kennisinstituten voor jeugd verkend dat positief jeugdbeleid een kansrijke ontwikkelrichting is voor het jeugdbeleid en we sluiten ons daarbij aan.

Daarbij past het om middelen zo vroeg mogelijk in te zetten voor alle kinderen en jongeren en niet het grootste deel van het budget aan zware, dure, zorg aan een heel kleine groep te besteden. We willen dus investeren in een sterke samenleving door de samenleving en professionals te voorzien van informatie en advies en training. Als de gezinnen ondersteuning nodig hebben dan komen in chronologische volgorde 1) opvoeding versterken 2) versterking ondersteunen en 3) opvoeding overnemen³ in beeld.

Deze 'piramide' in inzet van menskracht en middelen, die begint met het organiseren van basisvoorzieningen en eindigt met het compleet overnemen van de zorg voor een kind, moet snel kunnen opschalen, wanneer dat nodig is.

De gemeente wil gezinnen, buurtbewoners, vrijwilligers en professionals ondersteunen om opvoeding weer te normaliseren en te ontzorgen. We zijn van mening dat een sterke samenleving samen met een goed werkend CJG en zorg- en veiligheidshuis veel problemen kan voorkomen. Tegelijk hebben we niet de illusie dat

² Rapport 'Ontzorgen en normaliseren. Naar een sterke eerstelijns jeugd en gezinszorg.' Door de raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. April 2012.

³ 'Opvoeden versterken'. Stam en van Yperen. November 2010.

gezinsdrama's volledig uitgebannen kunnen worden. Met de focus op een sterke samenleving behouden we de kracht van de Westlandse samenleving en willen we zoveel mogelijk problemen voorkomen of vroegtijdig opsporen. Deze uitgangspunten van het positief jeugdbeleid (eigen kracht, normaliseren) vindt u als leidende gedachte terug.

BELEIDSTHEMA 1: VERTROUWEN IN OUDERS EN KINDEREN

GOED OUDERSCHAP

Ouders zijn de eerst verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen. De samenleving heeft er belang bij dat kinderen opgroeien tot sociale en economisch zelfstandige burgers. Burgers die zorgzaam zijn naar elkaar en die het zelfstandig redden in het leven. De maatschappelijke functie van opvoeden willen we stimuleren en zichtbaar maken. De huidige tendens is om kinderen vooral tot gelukkige mensen te laten opgroeien. Ouders zetten hun kind zodanig centraal, dat het gevaar op de loer ligt dat zij zeer individueel gerichte burgers worden die in de eerste plaats met hun eigen belang bezig zijn.

NORMALISERING VAN DE OPVOEDING

De maatschappelijke trend om risico's te mijden leidt er toe dat ouders onzeker worden van bijzonderheden bij hun (jonge) kind. Als ouders in het huidige systeem professionals vragen om mee te kijken leidt dat te vaak tot diagnoses en indicaties (etiketjes) in plaats van directe hulp. Professionals voelen zich echter gedwongen om te etiketteren omdat ze alleen dan de tijd en het geld krijgen om met het kind aan de slag te gaan. Zodoende groeien opvoedvragen, die elke ouder heeft, uit tot zware problemen. Kortom, het systeem van de jeugdzorg van de afgelopen jaren heeft dit denken in bijzonderheden gestimuleerd. Toch is er een kentering in het denken, namelijk om de opvoeding te normaliseren. Als er problemen zijn met een kind dan is de eerste stap om zelf, met behulp van de directe omgeving oplossingen te gaan zoeken. Het is bij voorkeur niet de bedoeling om het kind buiten zijn sociale netwerk, zoals bijvoorbeeld een speciale school of een speciale therapie, onder te brengen (exporteren).

“Opvoeden gaat over elkaar leren kennen: het kennen van je burens, de ouders van de vriendjes van je kind en later de ‘groep’ waar ze mee buiten hangen”. [deelnemer huiskamerdebat]

EEN STERKE SAMENLEVING

Ouders kunnen bij de opvoeding gebruik maken van hun eigen netwerk en doen dat ook vaak. Kinderen die opgroeien in een sterk sociaal netwerk zijn beduidend succesvoller in het leven dan kinderen die in een sociaal arme omgeving opgroeien. Kinderen worden gevormd door alles en iedereen. Buurtbewoners, scholen, winkeliers, sport- en andere verenigingen, kunstorganisaties, kinderopvang, buitenschoolse opvang, welzijnsorganisaties en kerkgemeenschappen maken samen de leefomgeving voor onze jeugd. Sport, kunst- en cultuureducatie, zoals muziek, theater en dans leren kinderen bijvoorbeeld om samen te werken, emoties te herkennen bij zichzelf en anderen, of zichzelf uit te drukken. Kinderen hebben gezaghebbende gemeenschappen nodig: gemeenschappen die zich verantwoordelijk voelen voor kinderen en die kinderen een rol geven. Kortom, een sterke samenleving helpt de ouders bij een rijke opvoeding van hun kind.

Soms is de draagkracht van ouders (even) niet voldoende om het kind de zorg en veiligheid te geven die het nodig heeft. De draaglast is dan groter dan de draagkracht. Er zijn zorgen over de zogenaamde sleutelkinderen: kinderen die op straat zwerven totdat een werkende ouder thuis komt. Maar ook kinderen van gescheiden ouders die vaak in loyaliteitsconflicten terecht komen of getuige zijn van zogenaamde vechtscheidingen. Bij een sterke samenleving komt het netwerk als eerste in beeld om zaken op te vangen. Ouders kunnen voor informatie en advies bij het CJG terecht. Vanuit het CJG kan ondersteuning en versterking van de opvoeding georganiseerd worden. Maar het gebeurt ook dat ouders een kind niet de veiligheid kunnen bieden die het kind nodig heeft. Ingrijpen in de zin van hulp erbij halen, of advies inwinnen hoe gehandeld kan worden is dan van cruciaal belang. Zodat samen met ouders gekeken kan worden hoe de veiligheid kan worden hersteld. Of, wanneer dit niet op korte termijn mogelijk is, hoe de opvoeding tijdelijk door anderen kan worden

overgenomen. Een sterke gemeenschap biedt niet alleen een positieve prikkel in de ontwikkeling van het kind, maar ook de broodnodige veiligheid.

Voor een deel zijn deze gemeenschappen in het Westland al aanwezig: er is een sterk verenigingsleven, veel kinderen bezoeken de kinder- en peuteropvang, en er zijn diverse gemeenschappen waar een sterk saamhorigheidsgevoel is. Tegelijkertijd staat dit voor een deel onder druk: sommige verenigingen zien hun ledental afnemen; er komen meer mensen van buiten het Westland in het Westland wonen die niet direct overal bij betrokken zijn en iedereen heeft het druk met school, werk, zorgtaken en dergelijke. Het is een taak van de gemeenschap zelf om de betrokkenheid in stand te houden. Er ligt een taak bij de gemeente om dit actief te ondersteunen. Het uitgangspunt is dat ouders uitstekend in staat zijn hun kinderen goed op te voeden.

→ **Programmalijn 'Sterke samenleving'**

BELEIDSTHEMA 2: KINDEREN VOELEN ZICH GEWAARDEERD

Kinderen zijn zo divers als de samenleving ook is: de één leert goed, de ander wat minder, we zien er allemaal anders uit, sommige kinderen hebben een beperking en er zijn kinderen met bijzondere talenten. Ieder kind heeft talenten op cognitief (kennis), sociaal, motorisch of creatief gebied. Westlanders vinden het belangrijk dat elk kind zijn eigen identiteit ontwikkelt en leert dat je jezelf kan en mag zijn. Kinderen zijn 'de samenleving van morgen in de maak', daarom is het belangrijk dat binnen en buiten school de sociale ontwikkeling aandacht krijgt en dat kinderen leren hun talenten ontwikkelen. Zo ontstaat er een diversiteit aan mensen die verschillende rollen in de samenleving kunnen vervullen.

ONTWIKKELING TALENT EN SOCIALE VAARDIGHEDEN

Talentontwikkeling begint thuis met ouders die hun kinderen stimuleren en uitdagen door samen te spelen, voor te lezen enzovoorts. Later sluiten de school en bijvoorbeeld verenigingen hierbij aan. Teveel nadruk op prestatie kan er toe leiden dat kinderen en jongeren zich letterlijk waardeloos gaan voelen. De sociale ontwikkeling, zoals die bijvoorbeeld bij kunst- en cultuureducatie aandacht krijgt, werkt aan de competentie van kinderen. Het leren om zich open te stellen doet eigenwaarde toenemen. Als kinderen leren om te spiegelen en te reflecteren op hun eigen gedrag, ontwikkelen ze hun empathie en vermogen om anderen te accepteren zoals ze zijn. Dit is de basis voor burgerschap. Hier hoort ook bij dat ze leren om verantwoordelijkheid te nemen, en iets te doen voor een ander. We vinden het belangrijk dat kinderen in het Westland opgroeien tot verantwoordelijke burgers, met gevoel voor eigenwaarde, die niet alleen op zichzelf gericht zijn, maar ook van betekenis willen zijn voor de samenleving om hen heen.

"Laat kinderen iets doen voor de samenleving zodat ze verantwoordelijkheid leren en de samenleving ook de kracht, het potentieel van jonge mensen benut. Zo worden kinderen positief zichtbaar en krijgt de samenleving er iets voor terug"[ingezonden kaart]

PARTICIPATIE

Kinderen kunnen goed vertellen wat belangrijk voor hen is. Op school is er steeds meer ruimte om mee te praten over hoe de school georganiseerd is. Jong geleerd is oud gedaan. Als ze in de pubertijd komen zijn ze moeilijker te bereiken voor volwassenen. Des te belangrijker is het om kinderen van alle leeftijden te betrekken bij zowel de vorming als de uitvoering van beleid. Participatie van kinderen en jongeren wordt zo een voorstation voor participatie als ze volwassen zijn. Participatie gaat overigens ook over kinderen en jongeren die 'anders' zijn, in de zin dat zij een medische, verstandelijke of psychische beperking hebben. In het kader van

de aankomende wet Passend Onderwijs zullen deze kinderen, meer dan nu, in het reguliere onderwijs een plek gaan krijgen. Soms is competentie belangrijker dan competitie. Juist voor een kwetsbaar kind is de ontwikkeling van eigenwaarde en zijn identiteit belangrijk.

→ **Programmaliijn ‘Sterke Samenleving’**

→ **Programmaliijn ‘Sterke scholen’**

BELEIDSTHEMA 3: KINDEREN VOELEN ZICH GEZOND EN VEILIG

Gezond geboren worden en opgroeien, lijkt een vanzelfsprekendheid voor de meeste kinderen en dat is het gelukkig vaak ook. Een goede gezondheid samen met een stabiele gezinssituatie is nog altijd de beste basis voor het welzijn van een kind.

BASIS GEZONDHEID(ZORG)

De gemeente is verantwoordelijk voor de jeugdgezondheidszorg. Deze richt zich op kinderen tot 19 jaar. Basisvoorzieningen zorgen ervoor dat de kinderen al in beeld zijn voordat ze geboren worden en via het consultatiebureau, een functie van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), blijven ze voor hun welzijn ook nog jaren nauw in beeld, door onder meer vaccinaties, monitoring en screening die op het CJG plaats vinden. Als er wat aan de hand is dan is de huisarts nog altijd de eerste persoon waar ouders met hun kind, of de jongere zelf, naar toe gaan. De huisarts blijft zo spin in het web waar het gezondheid betreft. De medewerkers op het CJG en de huisarts hebben een belangrijke signalerende rol. Daar waar kinderen komen, of het nu voor screening of een zorgvraag is, dienen hulpverleners alert te zijn op signalen van het kind of zijn omgeving. Het tijdig en juist signaleren en doorverwijzen zijn vaardigheden die zowel binnen het CJG als buiten het CJG verder ontwikkeld moet worden. Het CJG is nu nog onvoldoende bekend als plek waar informatie over opvoeden en opgroeien gehaald kan worden.

We vinden sport en beweging erg belangrijk. Kinderen vinden het zelf ook belangrijk om gezond te zijn, veel te bewegen, zoals spelen, liefst in de natuur, te sporten en goed te eten, ook op school. Er is een palet aan sportmogelijkheden in het Westland.

“Voor kinderen is het allerbelangrijkste dat ze goed functionerende ouders hebben.[vader die zorg ontvangt]

NAAST DE OUDER

Het uitgangspunt is dat een ouder goed voor zijn kinderen zorgt en zelf problemen signaleert en hierop actie onderneemt. Daarom is het belangrijk dat professionals in de basisvoorzieningen, zoals het consultatiebureau en onderwijs, ouders en kinderen serieus nemen. Ouders zijn verantwoordelijk voor het welzijn en de veiligheid van hun kind en het moet vanzelfsprekend zijn voor professionals en overheid om hen in die rol serieus te nemen. Nu voelen ouders zich soms gecontroleerd en betutteld. Basisvoorzieningen, zoals het consultatiebureau en opvoedingsondersteuning moeten in de buurt te vinden zijn, bijvoorbeeld op school.

ALS ER HULP NODIG IS

Het gebeurt nog altijd dat te laat duidelijk wordt dat er iets mis is met een kind, een jongere, of in een gezin omdat er niet over gesproken wordt. Dit kan bijvoorbeeld gaan om seksueel misbruik, loverboy problematiek, tienerzwangerschappen, verwaarlozing of geweld in het gezin. In Westland bestaat een sterk ‘wij’ gevoel waardoor mensen goed voor elkaar zorgen. Maar deze solidariteit vormt soms ook een belemmering om elkaar aan te spreken of om in te grijpen als dat nodig is. Het is van belang dat

“Als mijn moeder me niet achter de computer vandaan haalt zit ik de hele dag te gamen”[basisschoolleerling]

mensen die zo een situatie meemaken, opmerken dat er iets is en gaan handelen. Er moet dan voldoende informatie zijn over wat de doen 'in het geval van...' en de aanpak daarna moet snel en zonder schotten tussen organisaties worden opgepakt. Een onveilige situatie moet zo snel mogelijk worden onderkend opdat de opvoedingssituatie weer veilig kan worden. Voor de meer intensieve vormen van hulpverlening moeten ouders en kinderen nu nog vaak Westland uit. Dat gaat om heel diverse zaken, van ambulante hulpverlening tot begeleid wonen. Als er extra zorg nodig is, dan moet deze ook beschikbaar zijn. We streven naar het volgende: Beperkt waar het kan, intensief waar nodig en het liefst dichtbij, in het Westland.

VEILIG

Burgers kunnen zich onveilig voelen bij de jeugd, vooral als het om hangjongeren gaat. Toezicht door jeugdwerkers zorgt ervoor dat kinderen niet ontsporen door invloeden van verkeerde vrienden in de buitenruimte. Kinderen en jongeren zijn niet altijd veilig in hun eigen buurt of in het verkeer. Westland wordt doorkruist door wegen die intensief worden gebruikt. Dat maakt vooral sommige schoolroutes op de fiets onveilig. Dit wordt verbeterd door – waar mogelijk - de aanleg van veilige kruispunten en fietspaden, waarbij jongeren kunnen meedenken over een veilige situatie.

→ **Programmalijn 'Sterke samenleving'**

→ **Programmalijn 'Preventie en vroegsignalering'**

→ **Programmalijn 'Extra ondersteuning'**

BELEIDSTHEMA 4: JONGEREN KRIJGEN RUIMTE OM ZICH TE ONTWIKKELEN

Kinderen boven de 12 jaar, beginnen hun identiteit te ontwikkelen en kiezen hun eigen levensstijl. Boven de 12 noemen wij hen jongeren en wat ze nodig hebben om uit te groeien tot burgers in balans is heel verschillend. De meeste jongeren in Westland groeien redelijk probleemloos op en krijgen in eigen kring de opvoeding en ondersteuning die ze nodig hebben. We willen dat jongeren kansen krijgen om zich te ontplooiën. Op sport en creatief gebied, en ook in hun schoolloopbaan waar ze een startkwalificatie moeten halen voor een goede start op de arbeidsmarkt. Daarbij zijn stageplekken en leerwerktrajecten die school en de arbeidsmarkt aan elkaar verbinden belangrijk.

“Saamhorigheid is prettig, maar er wordt ook veel gekletst. Als ik in Kwintsheul een been breek, ben ik dood in Maasdijk” [jongere bij de scouting]

TOLERANTIE EN WISSELWERKING

Het beeld van jongeren is niet altijd positief. Volwassenen, en soms jonge kinderen, hebben last van bepaalde groepen hangjongeren. Soms leveren deze groepen, die zeer divers zijn, inderdaad overlast op. Soms lijkt het of het tolerantieniveau voor jongelui die buiten zijn laag is, of maakt de onbekendheid met de leeftijdsgroep mensen angstig. De dialoog tussen de generaties kan en moet beter worden. Participeren in de samenleving, bijvoorbeeld hoe je je gedraagt in de publieke ruimte, is iets wat je moet leren en jongeren moeten de kans krijgen om dit te leren. Jongeren kunnen ook iets voor de samenleving doen, in de zin van maatschappelijke stages of vrijwilligerswerk. Het is mooi als dit samen met anderen gebeurt, zoals de omwonenden van een hangplek. Dit bevordert de beeldvorming in positieve zin en laat jongeren met diverse aspecten van de samenleving kennis maken. Vrijwilligerswerk bereidt jongeren ook voor op een actieve rol als burger (actief burgerschap).

EXPERIMENTEREN HOORT ER BIJ

Experimenteren past bij de puberleeftijd. De signalerende en corrigerende rol met betrekking tot ontoelaatbaar of grensoverschrijdend gedrag ligt in de eerste plaats bij ouders zelf. Door jongeren in eigen huis een plek te geven, en te weten met wie hun kind omgaat en wat er speelt, wordt problematiek voorkomen of op tijd gesignaleerd. Wanneer jongeren als ze ouder worden, steeds meer van de thuissituatie naar de buitenruimte gaan, is het belangrijk dat ook burens, functionarissen in de openbare ruimte en het jeugdwerkwijk een preventieve, corrigerende rol vervullen.

Westland kent een bijzonder fenomeen waar jongeren al een vorm van zelforganisatie ten toon spreiden: het bijeenkomen in de zogenaamde hokken; veelal rondom kassen gelegen. De hokken hebben een belangrijke functie als ontmoetingsplek voor jongeren. De gemeente vindt het belangrijk dat het veilig is in de hokken en dat er niet overmatig (alcohol) wordt gedronken. Overmatig alcoholgebruik wordt door verschillende (groepen) jongeren – en vaak ook ouders - gewoon gevonden. Voorlichting over gevaren van alcohol blijft dus een aandachtspunt. Naast overmatig alcoholbeleid is er ook sprake van drugsgebruik van sommige jongeren. De laatste jaren zien we onder sommige jongeren daarnaast sprake van grensoverschrijdend gedrag in seksualiteit. De zogenaamde ‘loverboyproblematiek’ valt hier onder.

ONDERSTEUNING ALS ER EXTRA AANDACHT NODIG IS

Het jeugdwerkwijk heeft een maatschappelijke én opvoedkundige opdracht en onderscheidt zich door in de ondersteuning van jongeren hun mogelijkheden en talenten aan te spreken en hen waardering te geven. Zij werken voor risicjongeren en bedienen ook maatschappelijke doelen. Zij kunnen bijvoorbeeld de brug slaan tussen generaties en de sociale verhoudingen in een buurt versterken. Het is belangrijk dat zij werken op basis van een pedagogische (opvoedkundige) visie. Ze dragen bij aan het verminderen van jeugdoverlast en bevorderen hun ontwikkeling tot verantwoorde burgers.

Het CJG, verantwoordelijk voor informatie, advies, ondersteuning van ouders en (mede)opvoeders en het zorg- en veiligheidshuis (in oprichting), moeten nauw leren samenwerken als het gaat om het begeleiden van jongeren met complexe problematiek. Wanneer jongeren over de schreef gaan, blijven ouders en opvoeders altijd de eerstverantwoordelijken.

Het perspectief van jongeren om zich te kunnen ontwikkelen, een passende opleiding te kunnen vinden, maar ook huisvesting als zij daar aan toe zijn, is een succesfactor om jongeren tot volwaardige burgers te laten opgroeien. Het is belangrijk dat we sturen op diversiteit in het onderwijs en sluitende zorg. De gemeente gaat ook, samen met jongeren, werken aan een vorm van inspraak waarbij jongeren, van diverse afkomst, permanent mee praten over de vorming en uitvoering van het jeugdbeleid om er voor te zorgen dat niet alleen de juiste vraagstukken worden geadresseerd, maar dat dit ook gebeurt op manieren die echt werken voor jongeren.

→ **Programmalijn ‘Sterke scholen’**

→ **Programmalijn ‘Sterke samenleving’**

→ **Programmalijn ‘Extra ondersteuning’**

BELEIDSTHEMA 5: KINDEREN WILLEN OP VERKENNINGSTOCHT

We hechten een groot belang aan de mogelijkheid voor kinderen

Ik wil struiken om me te verstoppen, door slootjes baggeren, in bomen klimmen en in de winter door het ijs zakken [basisschoolleerling].

om in de natuur te spelen. Raggen op een landje, hutten bouwen, in aanraking komen met flora en fauna is een groot goed. Kinderen leren door spelen, dingen uit te proberen op plekken waar risico's niet weg georganiseerd zijn. Op scholen, de kinderopvang en openbare plekken zijn veel risico's uitgesloten en bepaalt het risicomanagement de manier waarop er gespeeld mag worden. Kinderen worden juist graag uitgedaagd. Ouders vinden dat dit vrijer zou moeten zijn en geven, samen met kinderen, aan dat zij graag betrokken worden bij het ontwerpen van speelplekken. Het gaat vooral om uitdagende plekken voor kinderen van 8-12 jaar.

UITDAGING IN SPEELPLEKKEN

In 2012 is de eerste Westlandse natuurspeeltuin geopend. Uit onderzoek is gebleken dat dat spelen in de natuur een positieve invloed heeft op het motorisch functioneren van kinderen en hieraan gerelateerde risicofactoren en ziekten zoals lichamelijke inactiviteit en obesitas. Veel groen is verdwenen in Westland, maar braakliggende terreinen, zoals plekken waar huizen zijn gesloopt, kunnen worden omgevormd door speellandjes en voetbalplekken. De gemeente ondersteunt eigen initiatieven op het gebied van het zelf beheren van de openbare ruimte in de directe woonomgeving. Een ander idee is om braakliggende gronden van de gemeente op een kaart te zetten en aan buurtbewoners en initiatiefnemers aan te bieden om het gebied een nieuwe tijdelijke inrichting te geven, wetende dat de gronden op termijn in ontwikkeling worden genomen. Zo krijgt deze verwaarloosde openbare ruimte een sociale functie. Ook plekken als skatebanen en voetbalkooien worden gewaardeerd. Er is echter niet altijd voldoende budget om op alle gewenste plekken zulke voorzieningen neer te zetten. De belemmering om zo een plek te realiseren zit soms ook bij omwonenden die hun rust centraal stellen. Ook hier geldt dat er een afnemende tolerantie lijkt te zijn voor kinderen en jongeren in de buitenruimte.

De ouders zijn zelf verantwoordelijk om actief met hun kinderen bezig te zijn. Daarnaast is er een veelheid aan vrijwilligers in Westland die zich voor kinderen inzet, in de sport, bij theater of in de natuurspeeltuin. De gemeente juicht dit toe, wil vrijwilligers waar nodig ondersteunen en kan belemmeringen in regelgeving weg nemen bij het bestemmen van speelplekken.

→ **Programmalijn Sterke samenleving'**

BELEIDSTHEMA 6: KINDEREN WILLEN ONDERWIJS DAT BIJ HEN PAST

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Kinderen, ouders, opvoeders en docenten vinden het belangrijk dat een kind het onderwijs krijgt dat bij het kind past. De kindertijd is de tijd waarin je geleerd wordt op eigen benen te gaan staan. Een belangrijk deel van dit leerproces wordt door ouders overgedragen aan de school. Het aanleren van vaardigheden als schrijven, lezen en rekenen vraagt om instructie door professionals.

Leerkrachten hebben naast hun onderwijskundige taak ook opvoedkundige (pedagogische) taken. In de eerste plaats omdat de groepsprocessen in een klas daarom vragen en in de tweede plaats omdat het overdragen van kennis en vaardigheden niet waardevrij is. Daarmee is de school niet de eerste opvoeder, dat blijven de ouders. Het primair onderwijs is eigenlijk altijd dichtbij. Dat is een groot goed om te behouden. Ouders hechten er aan dat het kind naar een school gaat waar het tot zijn recht komt en dat dit een school is die bij hun levensvisie past. Kinderen vinden spelen net zo belangrijk als leren, maar willen ook een plek die bij ze past.

MAXIMAAL RENDEMENT UIT SCHOOLLOOPBAAN

"Ik kon niet goed meekomen in de klas en lag elke avond in mijn bed te huilen. Tot ik op deze school kwam waar ik in mijn eigen tempo kan leren. Nu gaat het heel goed met mij"[basisschoolleerling]

Onderwijs dient de diversiteit van kinderen te kunnen bedienen. Westland heeft burgers nodig met verschillende vaardigheden om de diversiteit aan maatschappelijke rollen recht te doen. Dit gaat over mensen die zorgtaken vervullen, van privé tot professioneel, maar ook het kunnen vervullen van het brede scala aan (steeds meer hoog technische) functies in de agrarische sector. Dit vraagt om een onderwijsloopbaan voor kinderen die niet alleen ten dienste staat aan hun diversiteit en talentontwikkeling, maar ook ononderbroken doorloopt. Dit begint al in de leeftijd voor 4 jaar met de kinder- en peuteropvang waar kinderen leren socialiseren en waar aandacht is voor de ontwikkeling van het kind. Bij taalachterstand kan het kind deel gaan nemen aan vroeg- en voorschoolse educatie. Vervolgens moet er een doorlopende leerlijn naar het basisonderwijs zijn en een probleemloze overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs. De bedoeling is dat kinderen niet voortijdig stoppen met school (vroegtijdig problemen signaleren) en dat ze een zo hoog mogelijke kwalificatie halen.

Als zich belemmeringen voordoen, zoals ziekte of zorgen, dan moeten die zo snel mogelijk worden aangepakt om er toch voor te zorgen dat een kind een optimale startkwalificatie haalt. Vervolgens moet het kind een vervolgopleiding vinden die past. Zo halen kind en onderwijs maximaal rendement uit hun het onderwijs. Westland wil de aansluiting met de lokale arbeidsmarkt borgen om haar jonge burgers een volwaardige maatschappelijke plek te bieden. Dit vraagt een nauwe samenwerking tussen gemeente, scholen en arbeidsmarkt om er voor te zorgen dat het benodigde onderwijs ook voorhanden is in Westland. Het gebeurt nog steeds dat jongeren onder hun niveau uitstromen, aangetrokken door beschikbaar werk. Als zij daar op latere leeftijd spijt van krijgen dan is het moeilijker om een baan op een hoger niveau te vinden. Op het moment van schrijven behalen in het Westland minder kinderen een HAVO of VWO diploma dan het landelijk gemiddelde. Overigens past het met betrekking tot vervolgonderwijs zoals wetenschappelijk onderwijs ook bij jongvolwassenen om zich buiten het Westland te oriënteren.

Slechts een klein deel van de Westlandse jongeren valt nu echt uit. Factoren als hogere entreetoetsen in het onderwijs, de introductie van passend onderwijs en bezuinigingen vergroten echter de kans op schooluitval. Op het voorkomen van schooluitval moet onverminderd ingezet worden.

MEER DAN ONDERWIJS ALLEEN

Op scholen wordt een groot beroep gedaan door een scala aan maatschappelijke partners die het belang van bijvoorbeeld beweging, kunst, zorg, voeding, gezondheid en dergelijke voor het voetlicht brengen. Tegelijk is er een tijd aangebroken waar maatschappelijke functies van overheidswege meer bij burgers en maatschappelijke instellingen zelf worden belegd. Ouders verwachten een bepaalde mate van flexibiliteit van de school, terwijl de kwaliteitseisen aan het onderwijs van het kind onverminderd hoog blijven. Scholen zijn echter primair verantwoordelijk voor een geschikt onderwijsaanbod voor hun leerlingen en moeten daarom keuzes maken. Dit vereist een constante dialoog van school met haar partners, zoals ouders, de instanties om de school heen en ook met de kinderen zelf. Van de kant van de ouders mag verwacht worden dat zij actief zijn om de schoolcarrière van hun kind te stimuleren en dat zij betrokkenheid bij de school tonen.

De schoolcarrière start met een probleemloze instroom, vaak vanuit kinder- en peuteropvang, en soms vroeg- en voorschoolse educatie, zodat het kind goed voorbereid en dus met zo min mogelijk (taal)achterstand aan het primair onderwijs begint. Vervolgens is een breed samenhangend aanbod rond school wenselijk voor het kind. De gemeente juicht om die reden de ontwikkelingen van brede scholen toe. Een nóg wenselijker ontwikkeling voor kinderen van 0 – 12 jaar is een integraal kindercentrum. Daar wordt idealiter educatie, opvang, ontwikkeling, zorg, welzijn en vrije tijdsbesteding in één pakket aangeboden.

Een actieve schakel om kinderen op school door te geleiden naar sport en cultuur is belangrijk om verschillende redenen. De schooljeugd die klaar is met zijn dagelijks programma kan de tijd na school besteden aan kennismaking met sport en cultuur, bij verenigingen, kunstinstellingen of op de buitenschoolse opvang.

Daardoor wordt extra aandacht besteed aan vaardigheden als samenwerken, beweging en zelfexpressie, maar ook aan kennis over muziek, cultuur en sport. Het betreft hier een buitenschools aanbod dat goed past in bijvoorbeeld een brede school en dat de ontwikkelingskansen van de jeugd vergroot. In de huiskamerdebatten werd de combinatiefunctionaris⁴ als goed voorbeeld genoemd, mede ook om kinderen die extra aandacht nodig hebben dit in deze vorm te geven. Deze taak kan echter ook door vrijwilligers van verenigingen zelf worden uitgevoerd, al dan niet met een steuntje in de rug.

In het kader van passend onderwijs komen er meer zorgtaken op de school af. Kinderen met medische, verstandelijke en psychische beperkingen gaan meer en meer een plek vinden in het reguliere onderwijs. Om kinderen een samenhangend aanbod van onderwijs – en opvoed/opgroeizorg te kunnen bieden wordt de samenwerking met het Centrum voor jeugd en gezin voor het onderwijs steeds belangrijker. Maar omgedraaid is voor het CJG de samenwerking met onderwijs van cruciaal belang. Want de leerkrachten in het onderwijs zijn in staat vroegtijdig ontwikkelingsproblemen te signaleren en met ouders bespreekbaar te maken. Als er iets met een kind is, willen we dat met zijn allen zo snel mogelijk in de gaten hebben. Dit vraagt een alerte en actieve houding van alle betrokkenen rondom het kind, ook van alle volwassenen op en rond de school.

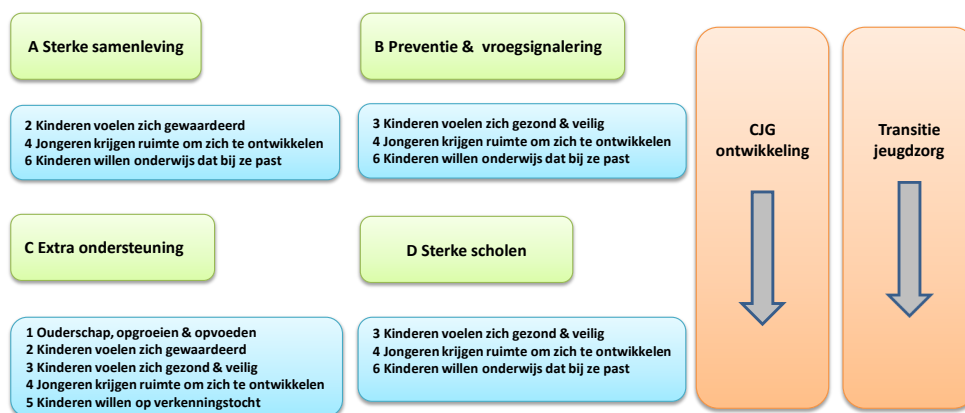
- **Programmalijn ‘Sterke scholen’**
- **Programmalijn ‘Preventie en vroegsignalering’**
- **Programmalijn ‘Extra ondersteuning’**

⁴ De combinatiefunctionaris stimuleert dat kinderen meer bewegen en dat zij kennis maken met kunst en cultuureducatie.

PROGRAMMALIJNEN

PROGRAMMALIJNEN

Er zijn vier **Programmaliijnen** geformuleerd. De beleidsthema's uit de visie die vertellen wat we belangrijk vinden, worden in de programmalijnen vertaald in hoe we dat als gemeente gaan doen. Het betreft geen opsomming van activiteiten. De programmalijnen heten niet voor niets lijnen: zij geven een richting aan, maar zijn bewust niet 'dicht getimmerd'. Zij moeten voldoende houvast bieden voor verdere beleidsvorming of de uitwerking van nieuwe wetgeving zoals de Jeugdwet,⁵ maar ook ruimte bieden voor een snel veranderende maatschappelijke context en de expertise in het veld die er al bestaat.

Plaatje 1: Samenhang beleidsthema's en programmalijnen

Verbinding is het centrale element, zowel binnen de programmalijnen van het jeugd beleid als binnen het totale sociale domein 'opgroeien', 'werken' en 'meedoen'. Vanuit de programmalijnen zal bijvoorbeeld de komende jaren de uitvoering van de functie preventie en vroegsignalering en jongerenparticipatie worden ontwikkeld. De doorontwikkeling van het CJG en de voorbereiding van de transitie jeugdzorg lopen parallel met het beleidsproces binnen het Integraal jeugd beleid. Het integrale jeugd beleid levert dus ook bouwstenen voor deze aanpalende beleidsterreinen. Dit is bijvoorbeeld goed terug te zien in de programmalijn B preventie en signalering en C Extra ondersteuning die zowel voor het CJG als de transitie jeugdzorg zogenaamd 'voorwerk' doen door het accent rondom zorg bij basisvoorzieningen en de Uitbouw van) een sterke samenleving te leggen.

UITVOERINGSPROGRAMMA'S, MONITORING EN EVALUATIE

Deze nota is bedoeld voor de komende jaren 2013 e.v. Per jaar komt er voor elke programmalijn een uitvoeringsprogramma. In deze kadernota worden de visie en de programmalijnen vastgesteld. De

⁵ Verwachte invoering 2015

doelstellingen worden in de uitvoeringsprogramma's vastgesteld. Hierop zal tevens een beleidsevaluatie ex ante worden uitgevoerd. Dit betekent dat aan de 'voorkant' van het nieuwe beleidsproces zoveel mogelijk inzicht wordt vergaard over de effecten van de doelstellingen. De beleidsevaluatie ex ante helpt in het SMART⁶ definiëren van de doelstellingen zodat ze beter gemonitord en geëvalueerd kunnen worden. De uitvoeringsprogramma's worden, in lijn met de nieuwe werkwijze van dialoog en partnerschap, deels in overleg met maatschappelijke partners en jongeren⁷ ontwikkeld. Verkennend vooroverleg over de uitvoeringsprogramma's is met een aantal partners al gaande of gepland. Per programmaliijn wordt alvast een doorkijk gegeven naar de korte en middellange termijnacties van de uitvoeringsprogramma's.

De ontwikkeling van de sociale monitor is recentelijk gestart. Het voornemen is met de sociale monitor twee soorten gegevens bij te houden. Enerzijds zijn dit algemene relevante gegevens met betrekking tot onder meer de domeinen 'opgroeien', 'werk' en 'meedoen'. Dit betreft bijvoorbeeld demografische gegevens en gegevens over onderwijs en veiligheid. Zij geven een algemeen beeld van de 'sociale staat' van Westland. Daarnaast zullen de beleidsthema's van het (integrale jeugd-)beleid vertaald worden naar kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die een indicatie geven over het slagen van het beleid. De cijfers zullen dus zeker een analyse behoeven. Daarnaast zullen er kwalitatieve gegevens opgehaald worden.

Bij het formuleren van de doelstellingen in de uitvoeringsprogramma's zullen de evaluatiemomenten worden vast gesteld. De gegevens uit de monitor kunnen ook aanleiding zijn om onderdelen van het beleid nader te onderzoeken of te herzien.

⁶ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden

⁷ Zodra jongerenparticipatie vorm heeft gekregen.

PROGRAMMALIJN A: STERKE SAMENLEVING

De sterke samenleving bestaat uit het geheel van burgers – waaronder kinderen en jongeren zelf -, professionals en vrijwilligers in Westland. De gemeente ondersteunt hen in de eerste plaats door er voor te zorgen dat basisvoorzieningen op orde zijn. Aangezien we steeds meer beroep gaan doen op de kracht van de burger en de samenleving – een conglomeraat van gemeenschappen en netwerken – betekent dit iets voor de ondersteunende en stimulerende rol van de gemeente. Die richt zich op jeugdparticipatie, het verbinden van netwerken, voorzieningen, gemeenschappen (regierol). Maar ook op ondersteuning van professionals en van vrijwilligers en een actieve dialoog met diezelfde samenleving (werken aan de juiste vragen, betrekken en versterken burgers en partners). Zo werkt de gemeente aan samenlevingsopbouw.

JEUGDPARTICIPATIE

Bij het versterken van de samenleving hoort dat we kinderen en jongeren laten participeren in de breedste zin van het woord. We geven hen een stem in de vorming en de uitvoering van beleid dat over hen gaat en ze leren al jong verantwoordelijkheid te nemen als burger. Dit gebeurt vanuit de volgende uitgangspunten:

- Participatie begint als je jong bent: Wij nemen kinderen en jongeren serieus en willen dat ze invloed kunnen uitoefenen. Volwaardig burgerschap begint al jong: verantwoordelijkheden nemen, weten wat er gebeurt in de maatschappij en zelf invloed leren uitoefenen. De gemeente biedt kinderen en jongeren hiermee een podium om deze vaardigheden te ontwikkelen; mondigheid.
- Participatie in de zin van echt meepraten, dus geen top-down beleid, maar samen met de doelgroep ontwikkelen. Daar wordt het beleid beter van, je maakt gebruik van de ervaringsdeskundigheid en creativiteit en energie van de jeugd.
- Participatie in de zin van meedoen: kinderen met een beperking, of achterstand krijgen waar nodig ondersteuning zodat zij optimaal kunnen functioneren en zich ontwikkelen. Jongeren wier schoolloopbaan niet optimaal verloopt of die de aansluiting met de arbeidsmarkt missen worden ook ondersteund.

De ontwikkeling van participatie van kinderen en jongeren bij beleidsvorming en uitvoering kan op verschillende manieren vorm krijgen. Bijvoorbeeld door aandacht voor participatie/burgerschap in primair en voortgezet onderwijs, een gezamenlijke jeugdagenda opstellen, jongeren laten aansluiten bij het CJG of andere voorliggende vraagstukken. Door jongeren te laten meedenken over de vorm van participatie creëren we eigentijdse manieren van participatie, bijvoorbeeld door het gebruik van social media en creatieve werkwijzen. De rol van jongeren in het CJG zal als eerste worden uitgewerkt, vandaar uit wordt jongerenparticipatie verder ontwikkeld.

BOUWEN AAN EN OP EIGEN KRACHT

Ouders en de opvoeding staan centraal in het leven van het kind. Zij zijn degenen die het kind normen en waarden meegeven en er naar streven om het kind niet alleen gelukkig te maken, maar ook voorbereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. Als er sprake is van problemen dan dienen deze niet 'geëxporteerd' te worden naar speciale voorzieningen, maar 'geïmporteerd' naar het normale leven. Kortom probleemoplossing

blijft onderdeel van het normale leven en waar nodig, bijvoorbeeld als er handelingsverlegenheid⁸ optreedt bij problemen, kunnen anderen de ouders daarbij ondersteunen. Dit is in de eerste plaats het netwerk van de ouders zelf. Een sterke samenleving is onder meer een zorgzame samenleving. Verder zijn er voorzieningen waar zij terecht kunnen voor informatie en advies en, als het nodig is hulp. Daar waar hulp voorhanden is, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin, zullen medewerkers eerst bekijken wat ouders zelf kunnen doen, of waar hun netwerk ze kan helpen. Pas als dat niet voldoende is komt hulp van derden in beeld.

Ouders zijn over het algemeen uitstekend in staat om hun kinderen op te voeden. De gemeente heeft vertrouwen in de kracht van de ouders. Daarom is het belangrijk dat professionals en vrijwilligers in maatschappelijke en zorgorganisaties eerst de eigen kracht en die van het netwerk leren aanspreken. En vraagstukken niet over nemen of te lang bij zich houden. Dit betekent dat competenties van professionals, maar soms ook bij burgers versterkt moeten worden. De komende jaren zal er dus veel informatie en training nodig zijn, richting burgers, professionals in alle sectoren om - ieder in zijn rol - te acteren vanuit deze 'Eigen Kracht eerst' houding. Ook functionarissen binnen bijvoorbeeld de openbare veiligheid of woningcorporaties hebben hier mee te maken. De verbinding met alle maatschappelijke partners moet binnen deze programmalijn tot stand komen en is daarmee nauw verbonden met inspanningen rondom de leefgebieden 'Meedoen' en 'Werk' en passend onderwijs. Ook daar wordt in eerste instantie uitgegaan van eigen kracht voordat collectieve of individuele voorzieningen worden ingeschakeld. In de uitvoering van deze wetten zullen diverse gemeentelijke afdelingen steeds nauwer gaan samen werken en dan vooral in de frontoffice.

VRIJWILLIGERS

Naast ouders, professionals en de jeugd zelf, zullen vrijwilligers een grote rol blijven spelen in de ontwikkeling van de sterke samenleving. Er zal aandacht zijn voor de vrijwilligers van bijvoorbeeld sportverenigingen. Van sportverenigingen verwachten we dat ze hun maatschappelijke functie breed op te pakken. We vragen van deze verenigingen om bereid te zijn nieuwe doelgroepen op te nemen en zullen vrijwilligers daar bij gaan ondersteunen. Het gaat er om kinderen en jongeren niet alleen in de sport zelf te begeleiden, maar ook in hun sociale ontwikkeling. Daarvoor is training van deze vrijwillige begeleiders nodig. Dit moet er voor zorgen dat dat meer leerlingen gebruik gaan maken van sport- en cultuuraanbod en op een actieve, zinvolle manier hun vrije tijd besteden. Het uitgangspunt van een sterke samenleving is dat bestaand aanbod goed benut wordt. Vanuit het CJG en de WMO wordt bezien waar bestaand aanbod voor brede groepen toegankelijk kunnen worden gemaakt. Maar ook organisaties zelf kunnen (meer) aandacht besteden aan het ontvangen van leerlingen die iets meer begeleiding nodig hebben. Dit valt binnen hun eigen keuzen; de gemeente kan hen daar op attenderen.

'DE DIALOOG' ALS INSTRUMENT IN HET VERSTERKEN VAN DE SAMENLEVING

De economische crisis zorgt ervoor dat we steeds minder budget beschikbaar hebben. We gaan er niet van uit dat de samenleving alles opeens zelf oplost; we 'organiseren de terugtocht'. Voor de vraag 'Hoe gaan we de komende jaren de samenleving verder versterken?' zal nog veel verkenning nodig zijn: Wat is er voor nodig, wat werkt wel en niet, wie heeft daarin welke rol, waar ligt de grens van de 'maakbaarheid'? Dit zijn vragen die we mét partners, burgers en kinderen en jongeren zelf moeten gaan beantwoorden, om zo een gedeelde aanpak te ontwikkelen. De dialoog met de samenleving gaat hier een continu onderdeel van uitmaken. Dit moeten we ook doen omdat we als gemeente niet als van oudsher alleen via budget zullen sturen. De gemeente heeft immers steeds minder te 'vergeven' en zal en wil steeds meer in partnerschap met de samenleving acteren. Het uitgangspunt is immers dat de samenleving krachtig is en bepaalde vraagstukken zullen dan ook in gezamenlijkheid worden opgepakt.

Wat betekent dit voor de gemeentelijke rol en verantwoordelijkheden? De gemeente blijft verantwoordelijk voor haar wettelijke taken. Dit zijn er in het jeugddomein veel, zoals inspanningen met betrekking tot Vroeg- en Voorschoolse Educatie, leerplicht, vroegtijdige schooluitval (RMC functie) en jeugdgezondheidszorg. De rol wordt anders: met minder middelen om beleidsuitwerking te sturen gaan medewerkers meer het gesprek aan. In dit instrument is invloed het gevolg van het samenspel tussen burgers, partners en medewerkers, én de competentie van de ambtenaar die de regie op zijn of haar dossier dient te hebben en te houden. Dialoog met burgers en partners zal op alle niveaus plaats vinden, van bestuursniveau, beleidsmedewerkers én de medewerkers in de frontlinie. Soms gebeurt dat in de functie van regisseur (belangen bij elkaar brengen, sturen op kwaliteitsverbetering), soms gaat het om het faciliteren van het gesprek tussen verschillende partijen rondom een vraagstuk, of het gezamenlijk analyseren van een situatie of probleem in de samenleving. Dit noemen we 'mini-conferentie'. Dit gaan we gericht als instrument in dit domein inzetten.

De nieuwe werkwijze in de dialoog zal niet voor elke medewerker vanzelfsprekend zijn. Het vereist competenties als externe gerichtheid, samenwerken, gespreksvoering en een leiderschap dat gericht is op het komen tot overeenstemming vanuit gelijkwaardige rollen. De afdeling samenleving gaat, in samenspraak met medewerkers, de benodigde competenties verkennen en benoemen en zal een programma samenstellen waarin actief aan deze nieuwe competenties gewerkt gaat worden.

Concreet gaat het dus om het opnieuw inrichten van de relatie tussen ambtenaar en een partner, bijvoorbeeld voor accounthouders. Zo luisteren we niet alleen naar inwoners, maar blijven we ook verantwoordelijkheid nemen, kunnen we actief verbinden, nieuwe ontwikkelingen signaleren én weten we of we met de juiste vraagstukken bezig zijn in het dynamische jeugddomein.

Doorkijk uitvoeringsprogramma Sterke Samenleving

2013

- **Ontwikkeling en implementatie jeugdwelzijnswerk**
- **Ontwikkeling kinder- en jongerenparticipatie bij beleidsvorming, én –uitvoering, beginnend bij CJG;**
- **Punt over aansluiting domein jeugd-WMO (Marga)**
- **Ontwikkeling instrument 'miniconferentie' (dialoog).**

(Middel)lange termijn

- **Doorontwikkeling kinder- en jongerenparticipatie.**
- **Samenwerking stimuleren tussen overheidsfunctionarissen, professionals in het veld, vrijwilligers en burgerinitiatieven rondom positief opvoeden en een sterke pedagogische samenleving⁹ (via accounthouderschap 'nieuwe stijl' en inzet 'miniconferentie');**
- **Doorontwikkeling vrijwilligersbeleid 'nieuwe stijl', in relatie tot sterke (pedagogische) samenleving;**
- **Verdere doorontwikkeling jeugdwelzijnswerk**

PROGRAMMALIJN B: PREVENTIE EN VROEGSIGNALERING

GEZONDHEID IS DE BASIS

Een kind dat zich zonder hindernissen optimaal kan ontwikkelen, heeft een grote kans om een mens te worden dat zich goed voelt en dat zowel in sociale als in economische zin aan de maatschappij kan deelnemen. Door sporten van jongs af aan te stimuleren kan kinderen en jongeren een gezonde en actieve leefstijl worden

⁹ Een samenleving waarin mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaars kinderen.

bijgebracht. Dit betaalt zich voor zowel burgers als gemeente later terug middels lagere zorgkosten. Hetzelfde geldt voor vrijuit kunnen spelen. Het beschikbaar hebben van ruimte en inspirerende plekken om te spelen (of het een voetbalkooi, skatebaan of speelbos is) geeft de jeugd ruimte om te bewegen. Speelruimte wordt in samenspraak met de buurt ontwikkeld om zo maatwerk te leveren qua leeftijd en behoefte. Van ouders zelf wordt verwacht dat zij hun kinderen stimuleren om te spelen, te bewegen en hen daar in te begeleiden. De nadruk voor de groep van 8-12 jarigen ligt bij vrije speelruimte in de natuur.

OP TIJD SIGNALEREN

Als het met een jeugdige niet goed gaat, kan dat op diverse momenten en plekken zichtbaar worden. Dit gebeurt misschien op straat, op school, bij de danscursus of aan tafel bij de burens. Kleine zaken zijn vaak makkelijk bespreekbaar, maar de sterke saamhorigheid kan er toe leiden dat de zwaardere zaken 'onder de pet' worden gehouden. Dat mensen elkaar niet durven aanspreken. Een vertrouwenspersoon kan dan helpen. Een bekend gezicht in de wijk, iemand die langere tijd aanwezig en toegankelijk is. In de opbouw van een sterke samenleving hoort ook het element van signaleren. Het kan gaan om afwijkend gedrag van kinderen, pubers of ouders, ziekte of opvallend geluidsoverlast bij de burens. Als de samenleving in de meest brede zin – burgers, docenten, professionals – tijdig signaleren en daar op handelen, kunnen veel problemen voorkomen worden. Problemen zoals ziekte, mishandeling of crimineel gedrag die de Westlandse samenleving in een later stadium sociaal en financieel veel kost. Bovendien is het voor een jeugdige die langere tijd ontspoord, of die lang met problemen rondloopt, zeer moeizaam om te herstellen en een normaal leven op te bouwen. Investering in vroegsignalering is een langdurig proces waarin kennis, informatievoorziening en dialoog geïnvesteerd moeten worden om gedragsverandering te beïnvloeden.

DE BESTE MENSEN VOORAAN

Beleidsprocessen en geldstromen moeten niet het startpunt zijn van de analyse van een situatie rond een kind, maar de leefwereld en behoeften van het kind zelf. Dit is een leerproces waar organisaties nu midden in zitten. Voor de gemeente betekent dit dat de aandacht zal gaan naar functies in de frontlinie van het sociaal domein. Hier moet de aansluiting met de domeinen 'meedoen' en 'werk' verder ontwikkeld worden. Om preventie en vroegsignalering goed uit te voeren zetten we de beste mensen in de frontlinie. In onze visie zijn dat mensen met een brede blik die in staat zijn om snel en juist te diagnosticeren. Zij kennen het zorgdomein goed en zijn in staat om heel gericht door te verwijzen en verliezen het zicht op een kind niet. Zij staan naast de ouders. Zorgcoördinatie is voor hen een vanzelfsprekendheid. Kinderen, jongeren en ouders kunnen (bij het CJG) bij één loket terecht en hebben geen last van de verschillende organisaties die daar achter zitten. Het CJG zal niet alleen met professionals gaan werken, maar zal daar waar het preventie, informatie en training betreft, juist in de frontlinie ook een beroep gaan doen op vrijwilligers. Bijvoorbeeld door ouders te ondersteunen om informatie uit te wisselen. Professionals en vrijwilligers moeten getraind worden om preventie en vroegsignalering in te vullen. Het gaat specifiek over het kunnen signaleren (door informatie en advies), weten waar je dan terecht kunt (door informatie). Vervolgens moeten professionals doorlopende processen (coördinatie) organiseren. De zorg moet om het kind en gezin sluiten, waarbij één gezin, één plan, één regisseur het uitgangspunt is.

Aangezien elke kern anders is in bijvoorbeeld bevolkingsopbouw, sociale cohesie kan de vraag en daarmee het voorzieningenaanbod ook verschillen, dit moet zoveel mogelijk maatwerk zijn. En de voorzieningen rondom de jeugd, zoals ook in de sociale visie staat beschreven, moeten elkaar versterken. Een inventarisatie zal plaats vinden welke vragen rondom kinderen en jongeren er per kern spelen, zodat het aanbod en de manier van werken (outreaching) daarop afgestemd kan worden.

PREVENTIE EN SIGNALERING VOOR EN DOOR JONGEREN

Speciale aandacht moet er zijn voor jongeren vanaf 12 jaar, of wanneer ze in de pubertijd fase komen. Dan gaan zij zich meer terugtrekken en hun eigen leefwereld creëren. Met sommige jongeren wordt het dan veel

moelijker om te praten. Ook hier is het in de eerste plaats aan ouders om in de gaten te houden of het goed gaat met hun kind. Toch komen deze jongeren op school en in de buitenruimte anderen tegen die iets kunnen zien waar aandacht voor nodig is. Voor jongeren zelf moet het ook duidelijk zijn waar ze terecht kunnen met problemen en vragen. Vriendengroepen worden belangrijk en kunnen ook wat betekenen in aandacht en zorg voor elkaar. Dit soort informele netwerken kunnen van belang zijn bij jongerenparticipatie of versterken van de samenleving. Voor de gemeente ligt hier een taak, via het CJG, om er voor te zorgen dat voor jongeren en hun ouders relevante informatie en advies beschikbaar is en hen te betrekken bij beleid en uitvoering.

Doorkijk uitvoeringsprogramma Preventie en vroegsignalering

2013

- **Faciliteren gebruik ongebruikt land/groen ten behoeve van speelplekken.**

CJG ontwikkeling

- **Ontwikkeling outreachend werken CJG**
- **Start ontwikkeling functie toegang van het CJG als integraal onderdeel van het sociale domein**

(Middel)lange termijn

- **Ontwikkeling generalistenfunctie in het CJG**
- **Doorontwikkeling functie toegang van het CJG als integraal onderdeel van het sociale domein**
- **Verbinden (gemeentelijke) functies in de frontlinie en verbinden van deze functies aan de opbouw van de sterke samenleving in het sociale domein**
- **Ontwikkelen maatwerk voor de jeugd per kern in zorgketen in relatie tot generalistenfunctie en outreachend werken.**
- **Ontwikkelen preventiefunctie 'vertrouwde personen in kernen' ten behoeve van kinderen, jongeren en volwassenen.**
- **Slimme aanpak rondom 'onder de pet' cultuur: hoe gaan we dat veranderen?**
- **Voorlichting ontwikkelen voor overheidsfunctionarissen, professionals in het veld, vrijwilligers en burgerinitiatieven rondom positief opvoeden en preventie;**

PROGRAMMALIJN C: EXTRA ONDERSTEUNING

DE OPBOUW IN ONDERSTEUNING

De inspanningen van de gemeente en maatschappelijke organisaties zullen altijd gericht zijn op het voorkomen van problematische situaties en het normaliseren van het leven van een kind. Er zijn echter situaties waarbij extra aandacht, zorg en opvang nodig is. Dit kan gelden voor kwetsbare kinderen in de leefdoelgebieden gezin, straat of in het onderwijs, of gaan om acute of zich opbouwende problematiek in gezinnen. Na de transitie van de jeugdzorg worden de taken m.b.t. het signaleren en in kaart brengen van deze zware problematiek belegd bij het CJG. Daar zit ook de waakvlamfunctie voor kwetsbare gezinnen. Wanneer er zorgen zijn over de veiligheid in een gezin wordt dit allereerst met de ouders besproken. Handelingsverlegenheid bij ouders of opvoeders kan hierbij een rol spelen. Extra zorg bouwt op indien nodig en dit blijft continu onderwerp van gesprek met ouders. Inzet blijft om de veiligheid in het gezin te herstellen. Kinderen in een hulpverleningssituatie mogen geen last hebben van de samenwerking in de veiligheids- of zorgketen. Het is een taal van de gemeente om organisaties te stimuleren om zoveel mogelijk samen te werken, hetgeen ook voor de samenwerking tussen gemeentelijke loketten en haar partners geldt. Voor meer complexe problematiek zal de methodiek 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur worden ingezet.

Ondersteuning gebeurt in een drietrap:

1. Opvoeding versterken
2. Versterken ondersteunen
3. Opvoeding overnemen

Dit zal veelal vanuit het CJG geïnitieerd worden, maar het kan ook zijn dat er een aanpak komt vanuit de consulenten vroegtijdig schoolverlaten (VSV), of vanuit het beleidsveld van overlast gevende jongeren. Het geheel van dit aanbod wordt het vangnet genoemd. Soms gaat de inzet van ondersteuning of hulpverlening in stappen, soms moet dat heel snel. En dan moet het vangnet, in welke vorm dan ook, er gewoon zijn.

SCHOOLUITVAL

Voor jongeren voor wie het moeilijk of niet mogelijk is om een goede startkwalificatie te halen is het belangrijk om aan de onderkant van de arbeidsmarkt werk te vinden. Dat kan bijvoorbeeld in leerwerktrajecten, maar soms is beschut werk nodig. Afstemming vanuit school met de arbeidsmarkt voor een goede aansluiting is voor deze doelgroep is nodig. De gemeente kan hierin een verbindende rol spelen, bijvoorbeeld via een werkgeversbenadering. Kinderen en jongeren die dreigen uit hun schoolloopbaan te vallen, dienen zo snel mogelijk te worden teruggeleid. Dit gaat via leerplichtambtenaren en inspanningen vanuit de aanpak vroegtijdig schoolverlaten in samenwerking met professionals uit het veld.

School uitvallers en/of hangjongeren die overlast veroorzaken hebben een aanpak op maat nodig. Zij vallen om verschillende redenen buiten het systeem en kunnen nu soms niet op reguliere wijze geholpen worden. Dit betekent aandacht voor hun specifieke noden, soms ook een heel consequente handhaving en ruimte voor professionals om, als het nodig is, een onorthodoxe aanpak te hanteren op een onorthodoxe jongere. In het algemeen is er verbetering mogelijk in de samenwerking rondom aandachtsjongeren op de gebieden van zorg, veiligheid en school.

MAATWERK IN ZORG, MAAR NORMALISEREN BLIJFT UITGANGSPUNT

Hulp wordt zoveel mogelijk in de directe leefomgeving geboden. In het geval van zware zorg, of het overnemen van zorg kunnen ouders het wenselijk vinden om deze zorg anoniem te ontvangen. Zo belangrijk als het vertrouwde gezicht is om laagdrempelig voor hulp ergens aan te kloppen, zo prettig kan anonimiteit zijn als het niet goed gaat in een gezin. Dan is een centrale locatie, in plaats van een plek nabij, waar dit geboden wordt wenselijk. Als onveiligheid aan de orde is, een situatie die ouders over het algemeen óók onwenselijk vinden, dan is het herstel van een veilige situatie het doel. Indien de onveiligheid blijft bestaan dan wordt het overnemen zo vroeg mogelijk bespreekbaar gemaakt. Daarvoor zijn heldere afspraken nodig in de keten van jeugdzorg, veiligheid en openbare orde. Dit betreft onder meer zorgcoördinatie, nazorg, de verbinding tussen jeugdreclassering en de ontvangende samenleving bij terugkeer van de gedetineerde jeugdige in de maatschappij en noodopvang. Aangezien niet één partij 'de baas' is, treedt nu soms nog handelingsverlegenheid bij hulpverleners op. Dit kan leiden tot vertraging en soms het uitblijven van hulp. Het slimmer inrichten van werkprocessen en het verbeteren van samenwerking staan daarom op de agenda, waarbij de netwerksamenwerking vanuit het CJG extra aandacht krijgt.

HET KOMT BIJ ELKAAR BIJ TRANSITIE JEUGDZORG

Ter voorbereiding van de taken en verantwoordelijkheden die in het kader van de transitie jeugdzorg naar de gemeente komen gaan we lokaal inventariseren welke voorzieningen er al zijn, welke er nodig zijn en waar zaken ontbreken. Verder gaan we onderzoeken op welke manier er op regionaal niveau taken worden belegd. Met name vanuit de CJG doorontwikkeling wordt onderzocht wat Westland moet doen om de overgang naar de nieuwe situatie zo te laten verlopen dat de jeugd waarop dit van toepassing is geen hinder ondervindt van de nieuwe situatie. Tevens zal worden onderzocht hoe werkprocessen slim kunnen worden ingericht. Dit gaat bijvoorbeeld over de toegangsfunctie van het CJG, maar ook over netwerksamenwerking en zorgcoördinatie. Dit wordt geschaard onder het inrichten van het lokaal proces transitie jeugdzorg en de doorontwikkeling van het CJG die een eigen beleidskader hebben (CJG) of krijgen (transitie jeugdzorg).

Doorkijk uitvoeringsprogramma Extra ondersteuning

2013

- **Vraaginventarisatie van jeugd en ouders/verzorgers en passend hulpaanbod ontwikkelen (start in 2013)**

(Middel)lange termijn

- **Onderzoeken waar kwetsbare kinderen extra ondersteuning behoeven in het kader van talentontwikkeling en passend onderwijs**
- **Ontwikkeling één gezin, één plan, één regisseur**
- **Onverminderde inzet op VSV. Maatwerk aanpak ontwikkelen voor complexe jongeren. CJG ontwikkeling:**
- **Toegangsfunctie CJG ontwikkelen.**
- **Ontwikkelen sluitende zorg-, veiligheidsketen en school rond aandachtsjongeren.**
- **Inrichten lokaal proces transitie jeugdzorg (separaat proces en planning rondom transitie jeugdzorg)**

PROGRAMMALIJN D: STERKE SCHOLEN

Kinderen hebben recht op onderwijs dat bij hen past. School is dé plek waar alle kinderen komen, waar naast educatie de gelegenheid is om talenten te ontwikkelen en waar op tijd gezien kan worden dat er iets niet goed gaat. Scholen dienen sterke instituten te zijn waar het belang van het kind centraal staat en educatie in vloeiende lijnen is verbonden aan vroeg- en voorschoolse educatie, peuter- en kinderopvang, naschoolse opvang, en zorg. En, indien nodig, aan leerplicht en vroegtijdig schoolverlaten. De bereidheid om werkprocessen op elkaar af te stemmen en werkbare afspraken te maken, is hierbij cruciaal.

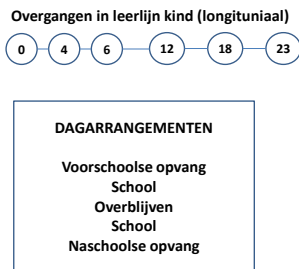
DOORLOPENDE LEERLIJN

De gemeente wil stimuleren dat er onderwijs is dat voldoet aan de behoefte van de kinderen en jongeren, én dat een goede start voor hun toekomstige taken in de maatschappij geeft. Dat begint bij een probleemloze start van de schoolloopbaan. Peuter- en kinderopvang spelen een belangrijke rol in de sociale, emotionele, cognitieve en lichamelijke ontwikkeling van kinderen en kan al vroeg mogelijke problemen of dreigende achterstanden signaleren. Een probleemloze instroom in het onderwijs vraagt om een tijdige signalering van achterstanden en om een doorlopende leerlijn waarbij kinderen probleemloos door de verschillende fases in hun schoolloopbaan stromen. Daarbij is nauwe en efficiënte samenwerking tussen heel veel partners nodig, zoals basisonderwijs, kinderdagverblijven, peuteropvang, gastouderopvang, maar bijvoorbeeld ook ouders, welzijnsinstellingen, kraamzorg en bibliotheken.

Voor jongeren in de latere fase van hun schoolloopbaan is er behoefte aan goede stageplekken en leerwerktrajecten. Van ondernemers in Westland mag verwacht worden dat zij hier aandacht aan besteden. Niet alleen vanuit het maatschappelijk ondernemerschap, maar ook vanuit hun belang om straks jonge mensen in dienst te nemen die goed voorbereid zijn op de (lokale) arbeidsmarkt. In al dit soort verbanden ligt een rol voor de gemeente. Het vraagt daarnaast een open, samenwerkende houding van alle betrokkenen om het belang van elk kind in iedere situatie opnieuw centraal te stellen. Dat is de gemene deler van alle betrokkenen rondom het kind.

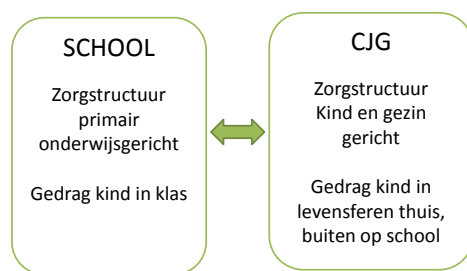
In het belang van het vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen dient de school, samen met haar partners, meer doelen dan de kerndoelen van onderwijs alleen. Kinderen met een extra zorgbehoefte hebben bijvoorbeeld recht op maatwerk. Een pedagogische afstemming met de kinderopvang bevordert de

doorlopende leerlijn. Een taalzwakke school kan toneellessen aanbieden. Een brede school met een verrijkingprofiel of 'wijk en buurtprofiel' biedt extra kansen aan leerlingen (en hun directe omgeving). De school heeft dus baat bij samenwerking met partners om verrijking aan te bieden naast het schoolleerplan. Een brede school biedt kinderen deze pedagogische verrijking. Een stap verder is het zogenaamde kindcentrum. Een kindcentrum heeft flexibele openingstijden, één beleid en leiding en is een groot deel van de het jaar open. De gemeente vindt de ontwikkeling van brede school en kindcentra positief. Dit is de verantwoordelijkheid van de school en andere betrokken instellingen die hieraan deelnemen.

PASSEND ONDERWIJS EN ZORGSTRUCTUUR OP SCHOOL

De ontwikkeling van passend onderwijs brengt de noodzaak tot zorg in de klas. Zowel onderwijszorg als opvoed- en opgroei zorg. Een naadloze aansluiting op de zorgketen is vervolgens noodzakelijk, maar op dit moment nog niet vanzelfsprekend. Leerkrachten zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor ouders, vooral in het primair onderwijs, maar zij zijn geen hulpverleners. Des te belangrijker wordt het dus dat er een zorgstructuur op school aanwezig is zodat docenten niet alleen didactisch, maar ook pedagogisch een passende aanpak hebben. Waarbij de school een neutrale plek blijft waar wel een zorgstructuur aanwezig is, maar de school of docenten geen zorg overnemen. De gemeente heeft een rol om scholen aan de zorgketen te verbinden en om in gezamenlijkheid te verkennen waar de scholen hun ondersteuning kunnen vinden. Hierin is een rol van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) weg gelegd. Bij het CJG zijn immers de taken rond informatie, advies, opvoedingsondersteuning en doorverwijzing naar de zorg belegd en die taken kunnen op vindplaatsen van kinderen, zoals de school, worden uitgevoerd (outreaching werken). Het CJG heeft in die zin school nodig omdat dit de vindplaats voor kinderen is.

De programmalijn 'sterke scholen' zal voor een groot deel aangestuurd worden via het instrument van de lokaal educatieve agenda (LEA)¹⁰. Deze wordt in gezamenlijkheid, door de gemeente en de scholen, vastgesteld.

Doorkijk uitvoeringsprogramma Sterke Scholen

2013

- **Faciliteren doorontwikkeling doorlopende leerlijnen en onderwijs achterstandenbeleid**
- **In samenwerking met het onderwijs aansluiting onderwijs en opvoed- en opgroezorg organiseren met name in het kader van passend onderwijs.**
- **Onderzoeken school als plek om informatie en adviesfunctie zorg in te richten**

(Middel)lange termijn

- **Stimuleren ouderbetrokkenheid in de vorm van vrijwillige taken, daar waar ze gerelateerd zijn aan gemeentelijke beleidsdoelen als versterken zorgstructuur, talentontwikkeling, kinder- of jongerenparticipatie, intergenerationeel contact (past ook in sterke samenleving)**
- **Ondernemers stimuleren om stage en leerwerkplekken op te leveren;**

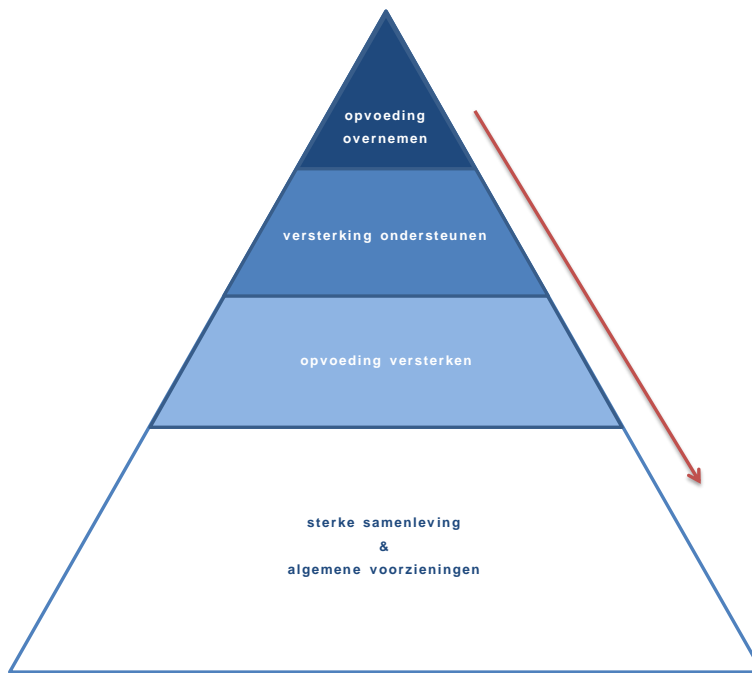
DE FINANCIËLE PARAGRAAF

ALGEMEEN

DE FINANCIËLE RICHTING VAN HET NIEUWE JEUGDBELEID

Duurzaam beleid betekent nu investeren in onze jeugd voor de samenleving van de toekomst op een financieel verantwoorde manier. Wanneer de jeugdzorg binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente komt (2015, mogelijk 2016) zullen de grootste kosten die van de curatieve – zware - zorg zijn.

¹⁰ In de LEA spreken schoolbesturen, kinderopvang en peuterspeelzaalorganisaties een gezamenlijke agenda af voor een periode van 4 jaar.

Afbeelding: ontwikkeling (zorg)kosten in het jeugddomein.

De verwachting is dat de terugdringing van de ondersteuningsvraag bereikt kan worden door de samenleving te versterken. Dit is een investering die niet alleen in het jeugddomein plaats moet vinden, maar in het hele sociale domein. We willen investeren in relatief goedkope voorzieningen die de basis vormen voor opvoeden en opgroeien en die ten goede komen aan alle Westlandse kinderen. Daarmee hopen we op termijn te besparen op dure voorzieningen in de ondersteuningsstructuur. Het gaat dus vaak om budget die uit meerdere hoeken samen komt (CJG, WMO, transitie jeugdzorg, onderwijshuisvesting).

DE OMSLAG KOST TIJD

Deze omschakeling naar een meer preventieve aanpak is gewenst maar kan niet van de een op de andere dag worden gerealiseerd. In de eerste plaats omdat organisaties en mensen daar nog niet klaar voor zijn en in de tweede plaats omdat we de kinderen die nu gebruik maken van curatieve zorg deze ondersteuning niet van de een op andere dag kunnen onthouden. Samengevat: de komende jaren moeten we – in tijden van financiële schaarste- onze preventieve inzet opvoeren om de kosten voor de toekomst beheersbaar te houden terwijl we tegelijkertijd - bij de overheveling van de zware zorg - nog kosten hebben voor de jeugd die al in curatieve trajecten zit. Deze dubbele kosten maakt de noodzakelijke ombuiging van curatie naar preventie een ingewikkelde operatie die op een consequente en geleidelijke manier moet worden uitgevoerd.

WAT GAAN WE NIEUW DOEN

We gaan met het nieuwe jeugdbeleid dus niet van alles 'optuigen'. De investeringen in de programmalijn sterke samenleving zitten op het verbindende element ten behoeve van het collectief. We willen ervoor zorgen dat de sterke elementen van de samenleving, zoals sport- en cultuuraanbod, speelplekken, goede scholen, kinderopvang en mensen tot hun recht komen en in hun kracht blijven. Uitdrukkelijk niet door taken over te nemen, maar wel door actief te verbinden. We gaan investeren in verbinding door mensen en/of organisaties bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld door, of via, een beleidsmedewerker met een account welzijnswerk, of via medewerkers van het CJG.

Voor een deel gaat het over een andere invulling van de taken van medewerkers (het hoe van functies verandert), voor een deel zal het soms een aantal extra uren vragen (b.v. het organiseren van een

miniconferentie). Daarentegen zullen we in de toekomst bij acute vraagstukken niet altijd meer budget geven aan organisaties om iets op te lossen, maar eerst bezien wat we in dialoog met elkaar kunnen oplossen. Nieuw is de ontwikkeling van kinder- en jongerenparticipatie. De investering ligt vooral in het leggen van de relatie met de jeugd en het productief maken er van.

Voor wat betreft de ontwikkeling van preventie gaat het vooral om het trainen van diverse frontlinie professionals, vrijwilligers en soms ook ouders. Dit gaat vanuit het CJG plaats vinden en valt in principe onder het CJG budget.

De investeringen voor de programmaliijn 'Extra ondersteuning' behelzen enerzijds taken en geld dat we nu al krijgen door onze wettelijke verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld waar het gaat om VSV. De meeste taken komen pas later op ons af met de transitie van de jeugdzorg. Op dit moment is daar nog geen volledig zicht op. Er komt budget om de overgang te financieren. Dat zal moeten gaan naar het inrichten van processen, zoals de toegangsfunctie in het CJG, en het verkennen van de lokale situatie en vraag versus de zorgtaken die op ons af komen. Op basis van gemiddelden becijfert het Stadsgewest Haaglanden de huidige curatieve zorg voor Westland op 18 miljoen euro.

Vanuit de programmaliijn Sterke Scholen gaan we investeren in overleg-, dan wel ondersteuningsstructuren die nodig zijn om de doorlopende leerlijn en het inrichten van de zorgstructuur op scholen te verbeteren. We hebben al bestaand budget uit bijvoorbeeld het Onderwijs Achterstanden beleid die we daar voor inzetten. Indien de brede scholen of kindcentra meer vorm krijgen dan zit daar ook een investering bij, die deels raakt aan het accommodatiebeleid.

EN WAT DOEN WE DAN NIET MEER

In het nieuwe jeugdbeleid is geen plaats meer voor loketten en/of accommodaties voor instellingen die ondersteunende activiteiten verzorgen. Door slim in de frontlinie samen te werken en door outreachend te werken (waar mogelijk bij mensen thuis) voorkomen we dat er loketten of locaties zijn waar geen of te weinig klanten op af komen. We leveren geen kant en klare activiteiten voor kinderen en jongeren meer, maar spreken ouders of jongeren aan om dit zelf te doen. We willen immers dat mensen gebruik maken van bestaand aanbod en daar dan naar toe leiden.

WINST DOOR SLIM WERKEN

Daarnaast zal er gekeken worden waar budgetten aan elkaar kunnen worden verbonden vanuit de leefgebieden 'meedoen' en 'werk', voor wat betreft de functies in de frontlinie. Ook in deze domeinen willen we in de basisvoorzieningen investeren en dat gaan we niet in de aparte domeinen doen, maar we zullen dit onder de noemer van sterke samenleving steeds meer gaan integreren. Ook gaan we de komende jaren zorgvuldig kijken naar aanbieders. We verwachten een hoge mate van professionaliteit in het meedenken over (vraag)ontwikkelingen en het vermogen van aanbieders om daar passende producten bij aan te bieden.

UITVOERINGSPROGRAMMA'S EN FINANCIËLE HERSCHIKKING 2013

In deze kadernota zijn nog niet doelstellingen en de bijbehorende financiële consequenties vastgelegd. De doelstellingen worden per programmaliijn (per jaar) in het uitvoeringsprogramma vastgelegd. De doelstellingen zijn onderdeel van het overleg met partners en worden geformuleerd op basis van de visie die met deze nota wordt vastgesteld. De uitvoeringsprogramma's worden na vaststelling van de kadernota in de periode januari/februari 2013 interactief verder uitgewerkt. Over de uitkomsten wordt de raad bij de voortgangsrapportage in maart 2013 geïnformeerd. Indien blijkt dat de middelen toereikend zijn, zal daarna in mei een raadvorstel komen met daarin de uitwerking van de programmaliijnen inclusief een voorstel voor herschikking van de middelen. Indien de bestaande middelen niet toereikend zijn, zal een voorstel bij de voortgangsrapportage in juni/juli aan de raad worden voorgelegd.

De herschikking van middelen zal zich de komende jaren verder ontwikkelen omdat:

1. De inspanning van curatie naar preventie in deze jaren steeds meer vorm krijgt.
2. De jeugdzorg naar de gemeente komt. In het regeerakkoord van 29 oktober is vastgesteld dat naast de al bekende 10% bezuiniging, er nog een extra landelijke bezuiniging van 150 miljoen euro komt op de jeugdzorg.